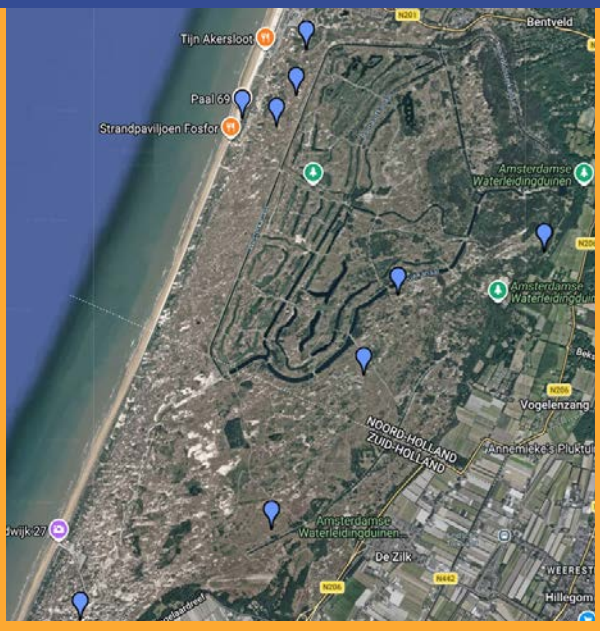
Zandhagedis-tellers gezocht in de Amsterdamse Waterleiding-duinen

Ligging vacante trajecten in de AW-duinen.

Aanleiding

In de Amsterdamse Waterleidingduinen liggen binnen het NEM Meetprogramma Reptielen bijna 30 trajecten. Veel van deze trajecten doen al sinds de start van het Meetprogramma (1994) mee met de aantalsmonitoring van de zandhagedissen.

Na een langdurige toename zijn de aantallen zandhagedissen in de Amsterdamse Waterleidingduinen sinds 2011 sterk afgenomen. Deze ontwikkeling sluit aan bij de landelijke trend. Een sterke afname wordt zelden ingegeven door één factor en landelijk lijkt er dus iets aan de hand. Lokaal lijkt vooral de afname van variatie in vegetatiestructuur en habitatkwaliteit een rol te spelen. De sterke toename van damherten heeft geleid tot overbegrazing. Opvallend is dat de afname in de Amsterdamse Waterleidingduinen eerder inzette dan landelijk, wat samenvalt met de sterke groei van de damhertenpopulatie. Ook de sterkere achteruitgang ten opzichte van andere kalkrijke duingebieden en gebieden met minder damherten kan hierdoor worden verklaard. Daarnaast speelt in de gehele duinstreek het nagenoeg verdwijnen van konijnenpopulaties door virusziekten mogelijk ook een rol. Konijnen zorgen juist voor een afwisseling van open en dichter begroeide plekken waar zandhagedissen van profiteren. De verwachting is dat met het terugdringen van de damhertpopulatie door middel van afschot en een succesvolle terugkeer van konijnen de variatie in de vegetatiestructuur in de toekomst weer toeneemt. Hopelijk kan de zandhagedis daarvan profiteren. Meer over deze achtergrond is onlangs in het tijdschrift RAVON tijdschrift 96 (maart 2025) verschenen. Dit artikel is te downloaden via **www.ravon.nl/tijdschrift**

Zandhagedisman in de Amsterdamse Waterleidingduinen, mei 2026. (Foto: Tariq Stark)

Oproep voor monitoring

Veel trajecten in de AW-duinen worden al jaren trouw gemonitord door vrijwillige waarnemers. Een aantal trajecten is in het verleden gesloten, omdat de aantallen structureel laag waren of de habitat ongeschikt was geworden. Andere trajecten stonden al voor langere tijd vacant en de status van zowel de aantallen als de habitatgeschiktheid waren onduidelijk. De landelijk coördinator en Waternet hebben deze trajecten opnieuw beoordeeld op beide facetten. In enkele gevallen was de situatie niet verbeterd en bleven de trajecten gesloten of konden ze gesloten worden. In andere gevallen was de situatie beter, het bleken (weer) leuke trajecten waar de habitat zich voorzichtig hersteld heeft en de zandhagedissen hierop lijken te reageren. In diverse gevallen stond de teller al snel op tientallen zandhagedissen. Kortom, leuke trajecten waar je als teller veel voldoening uit kunt halen en een belangrijke bijdrage levert aan de landelijke aantalsmonitoring van de zandhagedis. De landelijk coördinator heeft er in ieder geval van genoten dit voorjaar! Voor de monitoring bezoek je zevenmaal per jaar, tijdens voor zandhagedissen geschikt weer, een vast traject. De negen vacante trajecten zijn op de kaartmodule van het NEM Meetprogramma Reptielen te vinden. Interesse, mail dan Tariq Stark (**t.stark@ravon.nl**) of Vincent van der Spek (**vincent.van.der.spek@waternet.nl**).

Tariq Stark (landelijk coördinator Meetprogramma Reptielen) & Vincent van der Spek (Waternet)